

Mekanisk/kemisk bekæmpelse af Rynket Rose.

Bekæmpelse af Rosa Rugosa

Mekanisk/kemisk bekæmpelse af Rynket Rose.

af Knud Hammeken.

Hybenrosen blev indført til Danmark i 1875, og er da god på mange måder, - som robust læplante, bærrerne er velsmagende og sunde at spise, roserne er billige og nemme at plante, - MEN fra ca 1985 er udbredelsen steget så voldsomt, at det er et landsomfattende problem især i kystnære områder.

Roserne sender deres rødder ud under jorden, og sender så skud op, dvs at de udvikler et meget tæt rodnet, som fra en klynge roser kan brede sig 0,5 til 1,5 meter om året ud til alle sider.

Lige sydøst for fyrtårnet på Sejerø NV- spids ligger min ejendom "Fyrgården".

I ejendommen indgår 2 ha (20.000m²) strandeng, hvor Rynket Rose, som på så mange andre kystnære områder, har bredt sig eksplosivt i de sidste 5-10 år. På det omtalte areal var for 10 år siden flere klynger på i alt ca. 400m², som nu havde rodskudt sig ud til at dække ca. 1600m², så bekæmpelse måtte iværksættes nu, hvis problemet ikke skulle blive helt uoverskueligt.

Jeg gennemgår her, hvad mulighederne er for at tilintetgøre dette rodnet.

1. Afgnavning af området med får eller geder. Af følgende grunde er denne løsning ubrugelig: Området skal indhegnes - dette er dyrt og arbejdskrævende, i mit tilfælde ulovligt, da der er tinglyst fri adgang over arealet til stranden. Ydermere skal dyrene anskaffes og passes, samt at de uønsket gøder arealet og samtidig afgnaver den ønskede vegetation. Efterfølgende skal hegn og dyr fjernes.
2. Traktor med grenknuser en eller to gange om året. Dette virker kun som en foryngelseskur! - hvis man ved efterfølgende jævnlig slåning, eksempelvis med en rotorklipper for at tryne roserne væk, vil man kun opnå, at græs tager magten.
3. Med maskine rive rødderne op af jorden! - resultat: at mange tusinde små rødder bliver tilbage i jorden, og det sarte stenede overdrev er totalt smadret mange år frem, oven i købet bruges meget brændstof til dette hævværk.
4. Almindelig sprøjtning med Round Up på de 1 til 2 meter høje planter er ikke ret virksomt, fordi der er langt fra den grønne top til rødderne, og selve sprøjtningen bliver meget tilfældig, og mange gange ret umulig i det høje krat. Forbruget af Round Up bliver også unødvendigt stort.

Da ingen af disse kendte øvelser kunne bruges, måtte jeg arbejde på at finde en løsning på problemet.

Jeg kontaktede fagfolk inden for plantevækst og bekæmpelsesmidler samt sprøjtning af planter. Dette gav mig en uvurderlig viden på området. Derefter udførte jeg flere praktiske forsøg, og udtænkte en plan for arbejdsgangen. I det tidlige forår 2003 gik jeg så i gang og fulgte den her beskrevne fremgangsmåde.

5. Miljøskånsom metode der nærmest er 100% effektiv.

Arbejdsanvisning:

Det første år skæres det angrebne areal ned så tæt som muligt til jorden (5-10cm.) i februar-marts måned. Et effektivt værktøj til dette arbejde har vist sig at være en kraftig kratrydder (f.eks. Stihl 450) forsynet med en hårdmetal savklinge. Afskæringen samles og fjernes. Ved evt. afbrænding bruges så få bålpladser som muligt, og når asken er kold, skal denne samles og fjernes, da den gøder så kraftigt, at et tykt lag aske vil forhindre vækst på stedet i flere år frem.

I maj-juni, når de nye skud er 10-20cm. høje sprøjtes de med nedenstående blanding.

5 liter færdig sprøjtevæske blandes i dette forhold: 1:2:12. Altså:

0,33 liter Glyphosat 34% - 0,66 liter Ammoniumsulfat 39% - 4 liter vand. Omrystes!

Anvend en 5 liter rygsprøjte i god kvalitet - opdel arealet med 2 snore i ca. 3 meters afstand - gå baglæns i banen (for ikke at trampe væsken af bladene, så den kommer ned på jorden, hvor den kun kan gøre skade i stedet for gavn!). Sprøjt selektivt og så sparsomt som muligt, før sprøjten fra side til side i banen over planterne. Forbruget er ca. 5 liter pr. 100m². Flyt derefter den ene snor til ny bane. På denne måde sikres, at alle planter sprøjtes, og at man ikke giver samme plante to gange.

Sprøjtningen foretages eftermiddag/aften, da saftvandringen i planten da er nedadgående. Der skal være tørvejr mindst 6 timer efter sprøjtningen, sprøjt i stille vejr og ikke med for højt tryk i sprøjten! - Dyssen stilles således at det virker som støvregn, og holdes ca. 30cm over hver enkelt plante, der lukkes op og i hele tiden, så det kun støvregner ned på den enkelte rose og ikke på det øvrige areal.

NB: Tågesprøjtning må ikke anvendes, da væsken uvægerligt vil spredes over hele området, og samtidig give et kraftigt overforbrug af sprøjtemiddel.

Der er nu 4 års erfaring med beskrevne metode til total udryddelse af Rynket Rose og naturligvis som det vigtigste; at de nøgne arealer efter roserne allerede i anden vækstsæson er fuldt tilbage med strandengens oprindelige vegetation. Selv på arealer hvor først Kvikgræs p.g.a. kvælstof fra luften havde fået overtaget over strandengens mangfoldighed af plantearter som Sandstar, Gul Snerre, Harekløver, Gåsepotentil, Håret Høgeurt og gul Evighedsblomst samt mange forskellige fine græsser, - var kvikgræsset blevet kvalt af Rynket Rose, så efter behandlingen var det glædeligt at se arealet dækket med plantevækst fra strandengens oprindelige frøbank, kun sporadiske frøplanter af Rynket Rose var at se. Disse fjernes ved simpel håndlugning et par gange om året.

Bemærk at denne metode ikke belaster den sarte strandeng med kørsel af maskiner, og med et minimalt forbrug af sprøjtemiddel.

NB: Slåen rodskyder som hybenroser, og en kæmpe slåenbusk (ca. 120m² og 4-6 meter høj) fik samme omgang som roserne, og her blev resultatet det samme - total udryddelse, kun med små skud at håndluge de følgende 2-3 år.

I 2004 var i mit tilfælde alle de nøgne arealer tæt dækket af skov-brandbæger.

I 2005 kom der overhovedet ingen skov-brandbæger op, men hele den originale frøbank i jorden kom op, så i juli/august var alle de ryddede områder fuldstændig dækket af den kønneste flora, - faktisk kønnere end de ikke ryddede arealer. Små frøplanter eller rodskud af hybenrose (der var jo et kæmpe rodnet og enkelte tynde rødder overlever) trækkes blot op og smides væk.

Anslået arbejdstidsforbrug pr. 100m² for 1 mand/kvinde:

Februar-marts

Afskæring 2-3 timer, den anvendte STIHL 450 klarer ved konstant fuld gas at føres fra side til side med lige så stor hastighed man kan, og så gå ½ fod frem hele tiden. Dette uanset at stænglerne er gamle, tykke og står tæt i bundter!

Indsamling og afbrænding: 6-8 timer.

Fjernelse af aske: 2 timer.

Maj-juni

Sprøjtning 3 timer inklusive forberedelse.

Følgende 2 år: ophivning af frøplanter 2 x ½ time = 1 time.

I alt ca. 16 timers arbejde for 1 person.

Vedrørende folks frygt for brugen af Round Up har jeg den mening, at den kontrollerede og meget beskedne mængde der anvendes til Rosa Rugosa efter denne anvisning er ubetydelig i forhold til den mængde der i øvrigt anvendes, især den ukyndige private brug af midlet. Det helt væsentlige Rosa Rugosa problem er i øvrigt på de helt kystnære områder, hvor der stort set ikke er vandindvinding.

Round Up burde i øvrigt kun sælges til personer, der kan fremvise, at de har erhvervet sprøjtecertificat, som f.eks. alle nyuddannede landmænd skal have. Round Up burde således ikke findes i fri handel til uhæmmet brug hos ukyndige haveejere!

Med tak til følgende personer for samtaler og rådgivning om løsning af problemet:

Hans Erik Svart, Skov- og Naturstyrelsen.

Erich Wederkinch, Vestsjællands Amt.

Hans Peter Ravn, Skov og Landskab.

Jørgen Jørgensen, Sejerø Golfbane.

Urmager og fyrpasser

Knud Hammeken

Knud@hammeken.biz

Fig. 7.4.7. De tre redskaber for bekæmpelse med glyfosat: ”Weed-wiper”, ”Easy-weeder” og sprøjtelanse fra en rygsprøjte.